

lobě na Rudolfa G-a o placení výživného a — vzhledem k různosti řízení ovšem p r o t i předpisu Šu 187 c. ř. s. — sloučen ku společnému jednání se sporem o rozluku. Obor práv a povinností obhájce manželského svazku v řízení rozlukovém jest přesně vytyčen v §§ 15 a 16 nařízení ministerstva práv ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. zák. Náležíť obhájcí svazku manželského dle Šu 15, by se zevrubně přeptal o všech okolnostech, které jsou uváděny za důvod rozluky manželství, bedlivě zkoumal, pokud návrh v zákoně jest odůvodněn a plným důkazem podpřen, anebo které námitky a pochybnosti jemu překážejí, a vyjádřil se o tom důkladně a svědomitě vůči soudu; dle Šu 16 pak, by podal vždy včas odvolání z rozsudku, jímž se manželství rozlučuje. Činnost obhájce svazku manželského ve sporu o rozluku směřuje tudíž vždy k tomu, by manželství, pokud možno, bylo zachováno; tím pak vymezeno jest zároveň jeho právo, odporovati rozhodnutím soudu, v ten způsob, že mu přísluší právo odporu proti všem rozhodnutím, jež se rušivě dotýkají trvání svazku manželského, buďto přímo tím, že prohlašují manželství za zrušené, nebo nepřímo tehdy, mohou-li alespoň ve svých důsledcích vésti k témuž výroku — nikoli však proti opatřením, učiněným v zájmu zachování manželství. V tomto případě odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu, jímž manželství bylo prohlášeno za rozloučeno, i s předchozím řízením, a vrátil věc procesnímu soudu, by tento, přibíra jiného obhájce svazku manželského, znovu jednal dle zákona o obou žalobách a vynesl nový rozsudek — nepokládaje spojení úkonů obhájce svazku manželského s úkony zástupce jedné ze stran (Jany G-ové) v jedné osobě (totiž v osobě Dra H-a) za přípustné, a maje za to, že sloučením těchto úkonů v jedné osobě mohl by nastati rozpor zájmů, které chce zákon míti chráněny z ohledu veřejnoprávních zřízení obhájce svazku manželského. Tímto rozhodnutím má býti zabezpečen řádný postup ve sporu o rozluku, jest tedy zajisté v zájmu zachování manželství, prvním soudem rozloučeného, a proto nelze dle toho, co uvedeno, přiznati obhájcí svazku manželského právo odporu proti usnesení odvolacího soudu, zvláště když stěžovatel v rekursu výslovně prohlašuje, že jest srozuměn s tím, aby někdo jiný byl ustanoven obhájcem svazku manželského. Rekurs, podaný osobou k němu neoprávněnou, byl tudíž odmítnut.

Čís. 2188.

Ustanovení Šu 830 obč. zák., podle něhož nelze domáhati se zrušení společenství, stalo-li by se tak v nevčas, platí i pro případ Šu 834 obč. zák.

Nemohou-li se společníci shodnouti o nákladech na opravu společné věci, rozhodne o tom soud v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, R I 57/23.)

Proti žalobě, již domáhala se jedna ze spoluvlastnic domu proti ostatním, by byly uznány povinnými, svoliti k opravám ve společném domě a přispěti na potřebné náklady, vznesly žalované námitku nepřipustnosti

pořadu práva, již soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Žalované namítají nepřipustnost pořadu práva, poněvadž se jedná o podstatné změny a opravy, o kterých lze rozhodovati toliko v řízení nesporném. Opravy, v žalobě uvedené, dlužno pokládati jak podle rozsahu tak podle nákladu za důležitá správní opatření, která sloužití mají k lepšímu užívání hlavní věci. Jsou tudíž směřodátná ustanovení §§ 834 a 835 obč. zák. Dle ustanovení §u 835 obč. zák. má, nedohodnou-li se účastníci a nechtějí-li rozhodnutí, zdali opravy mají býti provedeny čili nic, přenechati hřebí nebo rozhodčímu, o tom rozhodnutí soudce. Rozhodnutí toto nelze však vynést po sporném řízení, nýbrž po šetření v řízení nesporném, poněvadž se nejedná o uplatnění soukromého práva, nýbrž o správní opatření, o jehož přípustnosti může také hřebí nebo rozhodčí rozhodnouti, a ustanovení §u 835 obč. zák. spočívá na téže zásadě, jako ustanovení §u 836 obč. zák., ohledně něhož není pochyby, že ustanovení společného správce soudcem se může státi toliko v řízení nesporném. Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Důvody: Občanský zákoník v hlavě XVI. rozeznává při věcném společenství dvojí případ střetnutí se zájmů jednotlivých podílníků: 1. Jde-li o taková jednání, v nichž spatřovati jest nakládání podílem druhého účastníka a které jsou tedy porušením individuálních práv tohoto podílníka (§ 828 a 829 obč. zák.), nerozhoduje většina hlasů, nýbrž třeba jest souhlasu všech podílníků; to na př. platí, jde-li o zcizení parcely k společnému souboru patřící. 2. Jde-li však o úkony správy společného statku, neplatí předpis §u 829 obč. zák. a nebyl by obdobný předpis ani účelným, poněvadž správa kmenového statku vyžaduje mnohdy okamžitých opatření, by věc nepodlehla zkáze nebo aby nevznikla nenahraditelná škoda. Proto dle §u 833 obč. zák. rozhoduje v otázkách správy většina podílníků, ježto zákonodárce má za to, že opatření, na nichž se usnese většina, budou také vskutku prospěšna. Většina hlasu platí dle §u 834 obč. zák. i v těch případech, kde jde o důležitější opravy, jichž jest třeba k uchování nebo lepšímu využití kmenového jmění. V tomto případě, kde nejde o úkony obyčejné správy, mají přehlasování podílníci pouze právo, by buď žádali jistotu za budoucí škodu, nebo domáhali se zrušení společenství, při čemž neplatí předpis §u 830 obč. zák. a společenství zrušiti jest i tehdy, děje-li se to v nečas nebo ku škodě druhých podílníků. Usnese-li se tudíž většina podílníků na správních opatřeních, nerozhoduje již soudce o tom, zda jsou opatření nutna neb účelna, a přehlasování podílníci musí se těmto opatřením podrobiti, jinými slovy: jen tehdy jest dán podnět, aby soudce dle §u 835 obč. zák. v nesporném řízení učinil správní opatření, které jest nutno neb účelno, když na jeho provedení se nemůže většina sjednotiti. Rozhodnutí, uveřejněné ve sbírce Gl-U. pod č. 2933, na němž první soudce své usnesení zakládá, vztahovalo se na případ, kde byly dvě osoby vlastníky usedlosti, každá jednou ideální polovicí, a nebylo možno v otázkách správy docíliti většiny, kdyžť jeden ze spoluvlastníků ne-souhlasil s opravami, které chtěl druhý spoluvlastník prováděti. Na tento případ, kde na provedení oprav, v žalobě uvedených, usnesla se žalobkyně jakožto vlastnice tří ideálních čtvrtin kmenového statku, tudíž jako představitelka většiny, nelze předpisu §u 835 obč. zák. použiti. Podotýká

se ještě, že nejde tu ani o případ, zda a v jaké výši zříditi jest jistotu za budoucí škody z oprav. Není tu případu, kde by soud v řízení nesporném měl činiti nějaké správní opatření ve smyslu Šu 833 a násl. obč. zák. Nechtějí-li se přehlasovaní podílníci podrobiti závazkům, které plynou na základě věcného společenství z onoho rozhodnutí většiny podílníků, může je tato většina žalovati o splnění povinností, ze společenství plynoucích, právě tak, jako by šlo o splnění peněžních závazků. Soudce o tomto nároku rozhodne dle Šu 1 j. n. ve sporném řízení dle zásad hmotného práva občanského. Takovou žalobou jest i žaloba »o svolení k opravě společného domku« a do konečné prosby jest pojata věta, že žalovaná strana jest povinna svoliti, by ve společném domě bylo provedeno 15 oprav, podrobně vypočtených, avšak tato věta nemá toho významu, že soudce má rozhodnouti o účelnosti nebo nutnosti těchto oprav, tudíž sám provésti určitý úkon správy; touto větou žádá se pouze o výrok, že odpor žalovaných proti provedení těchto oprav jest vzhledem k usnesení většiny marným a že žalované důsledkem toho jsou povinny k určitému plnění, v dalším bodě prosby žalobní uvedenému.

N a j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D u v o d y:

S výkladem Šu 834 obč. zák. v napadeném usnesení lze souhlasiti jen potud, pokud se neuvádí, že předpis Šu 830 obč. zák. (zrušení společenství v nevčas) neplatí v případě Šu 834 obč. zák. Názor rekursního soudu jest v této příčině právně mylným; ustanovení toto samo nemá předpisu, svědčícího tomuto názoru, ustanovení Šu 830 obč. zák. jest všeobecné a nikterak jen na některé případy obmezené. Ostatně, že i v případě Šu 834 obč. zák. má platnost ustanovení Šu 830 obč. zák., vyplývá z dalšího ustanovení Šu 835 obč. zák. »... nebo stalo-li by se vystoupení v nevčas... má rozhodnouti.« Jest tedy i tu výslovně uznáno, že nutno dbáti toho, zda neděje se zrušení společenství v nevhodnou dobu. Nelze však ani souhlasiti s názorem rekursního soudu, kde se uvádí, že soudce dle Šu 835 obč. zák. má učiniti v nesporném řízení správní opatření, které jest nutno neb účelno, nemůže-li se většina na jeho provedení sjednotiti. Ustanovení toto má na mysli jiné případy a jest v tak úzkém spojení s Šem 834 obč. zák., že jen v tomto vztahu může býti vykládáno. Usnese-li se většina společníku na změnách podle Šu 834 obč. zák., musí se menšina podrobiti, může však žádati zajištění před budoucí škodou nebo žádati zrušení společenství. Jelikož však zákonodárce nechce společníky proti jejich vůli nutiti, aby zrušili společenství, jelikož by v tom bylo obmezování vlastnického práva, učinil právě v Šu 835 obč. zák. opatření pro případ, že by vystoupiti nechtěli a většina se zdráhala, dáti jim žádanou jistotu, nebo že by vystoupení se mělo státi v dobu nepříhodnou. Tu mohou společníci svěřiti svou věc buďto hřebí nebo rozhodčímu a, kdyby o tomto způsobu řešení nemohli docíliti jednomyslnosti, má soudce rozhodnouti, zda má vůbec dojíti ke změnám většinou usneseným či zda má se od nich upustiti, dále pak, zda má v onom případě jistota býti menšinou složena čili nic. Rozhod-

nutí toto má se státi nikoli v řízení sporném, nýbrž na základě šetření v řízení nesporném, vždyť nejde tu o vymáhání sporného soukromého práva, nýbrž o správní opatření, o němž dokonce i hřebí a rozhodčí mohou rozhodnouti. Také v případě tomto — ať se už pohlíží na prosbu žalobní jen jako na prosbu o plnění náhrady poměrných nákladů k potřebným opravám a o dání zálohy — nelze přehlédnouti, že žalované uznávají, že je třeba nějakých oprav, zdráhají se však na ně přispěti pro nepoměr výše nákladů na opravy ku skutečné ceně domku a prohlásily, že jsou ochotny zrušiti posavadní společenství. Jest tu tedy případ Šu 834 obč. zák. a nutno tu v nesporném řízení, jak už výše uvedeno, postupovati a rozhodnouti.

Čís. 2189.

Domovského práva v obci pobytu nabývá se dnem, kdy u této obce bud' novým příslušníkem anebo posavadní domovskou obcí byla podána žádost za přijetí do domovského svazku.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, Rv I 374 '22.)

Anna J-ová byla původně příslušna do obce R. K žádosti této obce ze dne 22. června 1920, řízené na obec S., bylo výměrem okresní politické správy ze dne 3. června 1921 rozhodnuto, že Anna J-ová patří domovským právem do obce S. Rozhodnutí to nabylo dnem 6. července 1921 moci práva. Ježto obec R. nechťela přispívati na výživu Anny J-ové, stařeny 84leté, poskytoval jí žalobce nutnou výživu a domáhal se pak za dobu od 1. srpna 1920 do 6. července 1921 náhrady nákladu na obci R. Procesní soud prvního stádu žalobu zamítl. Důvody: Dle Šu 1 zákona ze dne 5. prosince 1896, čís. 222 ř. zák. nabývá se domovského práva výslovným přijetím v domovský svazek. Toto výslovné přijetí nemůže dle Šu 2 cit. zák. býti odepřeno státnímu občanu, který vyhověl podmínkám zákona. Zákonodárce nikde nestanoví, kterou dobu je pokládati za rozhodnou pro přijetí v domovský svazek. Uváží-li se ustanovení Šu 2 zákona, že za jistých okolností musí domovské právo býti přiznáno, tak že tu již skutečně jest, nelze pochybovati o tom, že nové domovské právo tu jest dříve ještě než ono výslovné přiznání se stalo. Rozhodujícím je podání žádosti za přiznání domovského práva. V době podání žádosti, jde-li o domovské právo, jež musí býti přiznáno, byly tu již všechny náležitosti, jichž žádá § 2 zákona, čili v době podání žádosti domovské právo u nové obce tu již skutečně bylo. Uváží-li se dále, že by obce, ač by tu byly veškeré náležitosti Šu 2 zákona, oddalující různým způsobem vyřízení takových žádostí, svalovaly povinnosti své na bedra jiných obcí, jest jisto, že nebylo úmyslem zákonodárce prospívati takovým obcím. Soud je toho názoru, že, přizná-li se na žádost někomu domovské právo, jest rozhodnou doba podání žádosti. Neboť přiznání domovského práva nemá ráz konstitutivní, nýbrž deklaratorní. Ježto v tomto případě žádá žalobce náhradu výživného za Annu J-ovou na obci R. za dobu, kdy tato dle názoru soudu nebyla již příslušnicí této obce, musela žaloba býti zamítnuta. O d v o l a c í s o u d